ΟΜΙΛΙΑ 63η: Προς εκείνους που δυσανασχετούν για τις παντός είδους δυσκολίες που συμβαίνουν (Αγ. Γρηγόριος Παλαμάς)

Categories : ΘΕΟΛΟΓΙΑ

Date : 24 Νοεμβρίου, 2011

Τονίζει ότι, αν μας βρίσκουν κακά, αυτό οφείλεται στις αμαρτίες μας. Η αμαρτία είναι το φυσικό κακό, και αυτό έχει σημασία, ενώ το αισθητικό κακό είναι δευτερεύον.

1. **Το από τη φύση του κακό**, δηλαδή **η αμαρτία**, έχει από εμάς τους ίδιους **την αρχή**, το **σχετικό** όμως **με την αίσθησή μας κακό**, δηλαδή το **οδυνηρό** και **επίπονο**, θα μπορούσε να γίνει και από τον Θεό που σαν ιατρός **συγκρατεί** μέσω αυτού **και θεραπεύει το αληθινά κακό**, και όταν αυτοί που αμάρτησαν είναι θεραπεύσιμοι προσφέρει τις παντός είδους φροντίδες, ενώ όταν είναι αθεράπευτοι, τους παίρνει και από τη ζωή ακόμη για τη σωτηρία των άλλων. Για τις υπόλοιπες όμως συμφορές εμείς είμαστε αίτιοι, καθιστώντας τους εαυτούς μας άξιους για καυτήρες, ενώ εκείνος και έτσι είναι ευεργέτης και σωτήρας ως καθαιρέτης του πραγματικά κακού. Πολλές φορές μάλιστα προσθέτει στους ανδρείους και αγώνισμα, τις προσβολές των μη από τη φύση τους κακών. Όπως δηλαδή η νόσος δεν έχει δημιουργηθεί από τον Θεό, έστω και αν αυτό που νοσεί είναι το από εκείνον δημιουργημένο ζώο, έτσι ούτε η αμαρτία δεν έχει γίνει από αυτόν, έστω και αν αυτή που εκτρέπεται προς αυτήν είναι η δημιουργημένη από αυτόν λογική ψυχή. Γιατί αυτή, αφού τιμήθηκε με αυτεξουσιότητα και ελεύθερη ζωή, γιατί αν δεν είχε αυτή την τιμή θα ήταν μάταια λογική, αφού έλαβε τη γνώμη ελεύθερη από κάθε ανάγκη, αν παραμένει δίπλα στον Θεό και συνάπτεται με αυτόν με την αγάπη, τηρεί για τον εαυτό της το αγαθό και την κατά φύση ζωή, αν όμως, χορταίνοντας κατά κάποιο τρόπο εκείνη την ιερή προσήλωση στο αγαθό, κλίνει προς τις κάτω σαρκικές ηδονές, εκτρεπόμενη από το από τη φύση του καλό, νοσεί ως προς το από τη φύση του κακό, δηλαδή την αμαρτία, δημιουργώντας για τον εαυτό της τον θάνατο με την έκπτωσή της από τη ζωή με τη θέλησή της.

2. Επειδή λοιπόν τέτοιοι είμαστε σχεδόν όλοι και χρειαζόμαστε κοινωφελή διδασκαλία και συμβουλή, θα εκθέσομε τώρα τους λόγους προς σας κυρίως από τους λόγους του Θεού, ώστε, αφού αντιληφθείτε ότι **αίτιο της παγκόσμιας επιβολής των κακών είναι η αμαρτία**, **ας εγκαταλείψομε τη γνώμη μας που αγαπά**

την αμαρτία, και ας μετατρέψομε τους εαυτούς μας προς κάθε τι θεάρεστο, και έτσι, εξιλεώνοντας και λατρεύοντας το Θείο με έργα αρετής, ας μετατρέψομε σε έλεος την εναντίον μας οργή του Κυρίου . Γιατί αυτός είναι που μέσω του Μωϋσή μας διαβεβαίωσε και μας είπε, «εάν ακούσεις με προσοχή τη φωνή του Κυρίου του Θεού σου και πράξεις τα αρεστά σ' αυτόν και υπακούσεις στις εντολές του, καμμιά νόσο δεν θα σου επιφέρω· γιατί εγώ είμαι ο Κύριος που σε θεραπεύει» (*Εξ. 15, 26*).

3. «Εάν λοιπόν βαδίζετε σύμφωνα με τα προστάγματά μου (*Λευίτ. 26, 3-38 με παραλείψεις*) και φυλάξετε τις εντολές μου και τις εφαρμόσετε, θα σας έρθει κάθε αγαθό και θα κατοικήσετε με ασφάλεια και δεν θα έρθει πόλεμος στον τόπο σας· και θα δώσω ειρήνη στον τόπο σας, και θα κοιμηθείτε και δεν θα υπάρχει κανείς να σας φοβίζει· και θα διώξετε τους εχθρούς σας και θα πέσουν ενώπιόν σας φονευμένοι. Και πενήντα από σας θα καταδιώξουν εκατό και εκατό από σας θα καταδιώξουν μυριάδες· και θα πέσουν με μάχαιρα οι εχθροί σας μπροστά σας· και θα είμαι Θεός σας και σεις θα είσθε λαός μου. Και θα φάγετε τα αγαθά της γης παλαιά και νέα, και εγώ δεν θα σας θεωρήσω βδελυρούς, αλλά θα περπατήσω μαζί σας, και θα είμαι Θεός σας εγώ που σας υποσχέθηκα αυτά τα πράγματα. Εάν όμως δεν με υπακούσετε και δεν εφαρμόσετε όλα τα προστάγματά μου, αλλ' απειθήσετε σ΄ αυτά και η ψυχή σας δυσανασχετήσει για τις αποφάσεις μου, ώστε να μη εκτελείτε όλες τις εντολές μου, τότε εγώ θα σας συμπεριφερθώ έτσι· θα προκαλέσω σε σας κάθε νόσο και φτώχεια που θα λειώνει την ψυχή σας και τα αγαθά σας θα τα φάγουν οι αντίπαλοί σας. Γιατί θα στρέψω το πρόσωπό μου επάνω σας και θα πέσετε μπροστά στους εχθρούς σας, και θα σας υποδουλώσουν αυτοί που σας μισούν, και θα τραπείτε σε φυγή χωρίς να σας καταδιώκει κανείς· και αν ούτε και μετά από αυτά δεν με υπακούσετε» (δηλαδή το να επιστρέψετε), «θα συνεχίσω να σας παιδεύω», λέγει, «επτά φορές. Θα συντρίψω την υπερβολική υπερηφάνεια σας, και η δύναμή σας θα αποδειχθεί ανώφελη, αχρηστευόμενη από την ξηρασία και την αφορία της γης και από την ακαρπία των δένδρων των αγρών. Και αν μετά από αυτά δεν θέλετε να με υπακούσετε, θα σας προσθέσω άλλες επτά πληγές· θα αποστείλω εναντίον σας τα άγρια θηρία και θα σας καταβροχθίσουν και θα σας καταστήσουν λίγους, και οι δρόμοι σας θα γίνουν έρημοι. Και έπειτα από αυτά, αν δεν διορθωθείτε, θα σας πατάξω ακόμη επτά φορές, και θα επιφέρω επάνω σας μάχαιρα που θα τιμωρήσει την καταπάτηση της διαθήκης μου, και θα καταφύγετε στις πόλεις σας· και θα σας αποστείλω θάνατο και θα παραδοθείτε στα χέρια των εχθρών σας, όταν θα σας θλίψω με την έλλειψη άρτων. Εάν και με όλα αυτά δεν πειθαρχήσετε σ' έμενα, αλλά βαδίζετε πλάγια από μένα, και εγώ θα πορευθώ προς εσάς πλάγια, και θα σας τιμωρήσω σύμφωνα με τις αμαρτίες σας, και θα φάγετε τις σάρκες των υιών και των θυγατέρων σας. Και θα καταστήσω έρημες τις πόλεις σας, θα κατερημώσω τα ιερά σας και δεν θα οσφραίνομαι την οσμή των θυσιών σας. Θα κατερημώσω επίσης τη γη σας και θα μείνουν έκπληκτοι γι' αυτήν οι εχθροί σας που κατοικούν σ' αυτήν. Και θα σας διασπείρω στα έθνη, και θα σας καταφάγει η επερχόμενη μάχαιρα. Και σε

όσους απομείνουν από σας θα προκαλέσω δειλία και θα τους διώξει ο ήχος φύλλου που πέφτει, και θα φύγουν σαν από πόλεμο και θα αφανισθούν μέσα στα έθνη, και θα τους καταφάγει η γη των εχθρών τους».

4. Βλέπεις μέχρι που φθάνει η οργή του Κυρίου; Αν και βέβαια «είναι **σπλαχνικός** και **ελεήμων**, **μακρόθυμος** και **πολυέλεος**, και παραβλέπει τις κακίες των ανθρώπων», αλλ' οπωσδήποτε **εκείνων που μετανοούν** και επιστρέφουν από τις κακίες τους. Γιατί «λέγει ο Κύριος· επιστρέψατε, και θα επιστρέψω σε σας». «Και θα επιστρέψεις προς τον Κύριο τον Θεό σου, και θα ακούσεις τη φωνή του. Γιατί ο Κύριος ο Θεός σου είναι Θεός σπλαχνικός, και **δεν θα σε εγκαταλείψει** και δεν θα σε αφανίσει, αλλά θα βρεις βοηθό τον Κύριο τον Θεό σου, και**θα τον ζητήσεις με όλη την καρδιά σου και με όλη την ψυχή σου στη θλίψη σου** ». Θα θλιβείς όμως, αν πεισθείς στις γνώμες μου, όχι μόνο γιατί πάσχεις, αλλά και γιατί παρέβλεψες τις εντολές του Κυρίου και δεν φύλαξες τα προστάγματά του, γι' αυτό και παραδόθηκες στις αθεράπευτες συμφορές· και μέσα στις θλίψεις σου θα ζητήσεις την απαλλαγή από τα κακά και θα υποσχεθείς τη φύλαξη των εντολών, και θ' αποδείξεις με έργα πραγματοποιημένη την υπόσχεση, για να επιτύχεις αποτελεσματικά τη θεία βοήθεια. Αλλά ποιές είναι **οι εντολές του Κυρίου**; Ο σωστός σεβασμός προς αυτόν και η αγάπη προς αυτόν, η αγνεία και σωφροσύνη του σώματός μας, η φιλαλληλία και το να μη επιθυμεί κανείς τίποτε από τα αγαθά του πλησίον του, ούτε να τον κακοποιεί σε τίποτε, αλλά να τον αγαθοποιεί με όλη τη δύναμή του, και γενικά ο καθένας να πράττει προς τον πλησίον εκείνα τα οποία επιθυμεί και ο ίδιος να επιτύχει από τον καθένα.

5. Αλλά πρόσεχε και κατά λέξη, αν θέλεις, την απόφαση εναντίον εκείνων που παραβαίνουν κάτι από τα όσα λέχθηκαν «με εξόργισαν», λέγει, «με ανύπαρκτο θεό, και εγώ θα τους κάνω να ζηλοτυπήσουν για μη έθνος»· και πάλι· «είμαι Θεός ζηλωτής, που ανταποδίδω αμαρτίες πατέρων επάνω στα τέκνα και επάνω στα τέκνα των τέκνων μέχρι την τρίτη και τέταρτη γενεά για εκείνους που με μισούν», και, «επικατάρατος είναι αυτός που δεν τιμά τον πατέρα του ή τη μητέρα του· και θα πει όλος ο λαός, γένοιτο, γένοιτο»· και, «αυτός που κακολογεί πατέρα ή μητέρα, να τιμωρείται με θάνατο, καθώς και υιός που αντιλέγει στον πατέρα για το δίκαιο», και «εάν έχει κανείς ανυπάκουο υιό που δεν υπακούει στα λόγια του πατέρα ή της μητέρας, αφού τον συλλάβουν, να τον οδηγήσουν στη γερουσία και να πουν, ο υιός μας αυτός είναι ανυπάκουος και ερεστικός, και μη υπακούοντας στα λεγόμενά μας γλεντοκοπά και μεθοκοπά. Και θα τον λιθοβολήσουν οι άνδρες της πόλεως με λίθους και θα βγάλετε από ανάμεσά σας τον κακό».

6. Και ποιές είναι οι τιμωρίες αυτών που παραβαίνουν τα παραγγέλματα της αγνείας; δεν είναι ο θάνατος το επιτίμιο γι' αυτά; Γιατί λέγει, «δεν θα υπάρξει πόρνη ανάμεσα στις θυγατέρες του Ισραήλ, και δεν θα υπάρξει πόρνος από τους υιούς του Ισραήλ»· και, «βεβηλώθηκε», λέγει, «ο λαός με την εκπόρνευση» και «πέθαναν με την

πληγή εικοσιτέσσερις χιλιάδες»· και αν δεν σηκωνόταν ο Φινεές, ο υιός του Ελεάζαρ, από ζήλο να θανατώσει επ’ αυτοφώρω εκείνον που διέπραττε την πορνεία μαζί με την πορνευόμενη διαπερνώντας τους με το δόρυ με ένα κτύπημα, όλοι θα αφανίζονταν, και θα τιμωρούνταν και οι αθώοι ως ένοχοι, γιατί δεν τιμωρούσαν την παρανομία. Γι' αυτό και έλεγε προς τον Μωϋση ο Θεός· «ο Φινεές κατέπαυσε τον θυμό μου και δεν αφάνισα από το ζήλο μου τους υιούς Ισραήλ». Εάν η πορνεία είναι τόσο πολύ απαγορευμένη και έτσι τιμωρείται, τί θα πάθει αυτός που μοιχεύει; Πραγματικά δεν θα αθωωθεί. Γι' αυτό και ο θείος νόμος λέγει, «αν βρεθεί άνθρωπος να κοιμάται με γυναίκα συζευμένη με άλλον άνδρα, να θανατώνετε και τους δυο και να βγάζετε από ανάμεσα σας τον κακό».

7. Αλλ' αυτά, λέγει, είναι του **παλαιού νόμου**· τί σχέση έχουν με εμάς, τον **λαό της Καινής Διαθήκης**; Δεν άκουσες όμως τον νομοθέτη και Δεσπότη Χριστό που λέγει, «δεν ήρθα να καταλύσω τον νόμο, αλλά να τον συμπληρώσω», και «γιώτα ένα ή μια στιγμή δεν θα καταργηθεί από το νόμο, μέχρι που να γίνουν όλα»; Αν έτσι είναι αυτό, θα θανατωθεί οπωσδήποτε και θα παραδοθεί στους εχθρούς με τρόπο αισχρό νικημένος και θα υποστεί όλα τα δεινά ο υπόδικος σε απόφαση του θανάτου και των άλλων ποινών που έχουν απειληθεί λόγω της αμαρτίας. Ένα φάρμακο υπάρχει που έχει βρεθεί από τη σοφία και χάρη του μόνου Θεού και Σωτήρα Χριστού, το **να θανατώσομε τους εαυτούς μας ως προς την αμαρτία με τη μετάνοια** , και έτσι, αφού αποδώσομε μόνοι μας το χρέος στις αποφάσεις βάσει του νόμου, να ντυθούμε με την αρετή τον στο όνομα του Χριστού νέον άνθρωπο, και με αυτόν τον τρόπο να ελευθερωθούμε από το νόμο, ζώντας σύμφωνα με τον Χριστό που πρόσφερε τον εαυτό του λύτρο για χάρη μας. Αλλωστε, αν δεν απαγόρευε την αμαρτία η Καινή Διαθήκη, καλώς θα την υπολόγιζες θέλοντας να δικαιώσεις τον εαυτό σου εσύ που ενέχεσαι σε θανατηφόρα απόφαση, τώρα όμως **όχι μόνο το τέλος της αμαρτίας απαγόρευσε, αλλά και** αυτό που είναι πολύ ελαφρότερο απ’ αυτήν, **τις πρώτες δηλαδή αρχές της αμαρτίας**, και καταδικάζει σ’ αιώνιο θάνατο αυτούς που υπέπεσαν σ’ αυτές σα να διέπραξαν ολόκληρη την αμαρτία. Γιατί λέγει· «λέχθηκε στους παλαιούς, να μη φονεύσεις, και όποιος φονεύσει, θα είναι ένοχος κατά την κρίση. Εγώ όμως σας λέγω, ότι όποιος οργίζεται χωρίς λόγο εναντίον του αδελφού του, θα είναι ένοχος κατά την κρίση».

8. Βλέπεις; Την άδικη οργή έκρινε ίση με το φόνο, τοποθετώντας και τα δύο κάτω από όμοια καταδίκη. Όποιος όμως προχωρήσει μέχρι του σημείου, ώστε λοιδορώντας τον αδελφό του να τον αποκαλέσει μωρό, «θα είναι ένοχος», λέγει, «στη γέεννα του πυρός»· και πάλι· «ακούσατε ότι λέχθηκε, να μη μοιχεύσεις· εγώ όμως σας λέγω ότι, οποιοσδήποτε βλέπει γυναίκα με διάθεση να την επιθυμήσει, ήδη εμοίχευσε αυτήν μέσα στην καρδιά του». Βλέπεις; Και εδώ εξίσωσε την πορνεία με τη μοιχεία· γιατί δεν είναι κάθε γυναίκα συζευγμένη με άνδρα. Μάλλον ούτε την πορνεία, αλλ' εκείνον που θέλησε να πορνεύσει, και μάλιστα που κίνησε το πάθος μόνο με το λογισμό και με την εμπαθή θέαση, τον ανεκήρυξε ολοκληρωμένο μοιχό· γιατί **είναι**

κριτής σκέψεως και εννοιών της καρδιάς και γνωρίζει τον νου μέσα μας , τον οποίο κατασκεύασε οικειότατο προς τον εαυτό του, σαν κάποια νοητή σελήνη και έσχατο φως, δεκτική της νοερής ακτίνας του θείου και ανώτατου φωτός.

9. Εκείνοι λοιπόν που καθιστούν το δοχείο του θείου φωτός δοχείο αισχρής και πραγματικά σκοτεινής ηδονής και με την εμπαθή συγκατάθεση αποδεικνύουν τον θεόκτιστο ναό του Θεού διαμονή δαιμόνων και πραγματικό ειδωλείο, ποιά υπερβολή ατοπημάτων παρέλειψαν, ώστε να επονομασθούν από το αισχρότερο των αμαρτημάτων, τη μοιχεία; Αν είμαστε όλοι συζευμένοι μ' ένα άνδρα, με τον μόνο νυμφίο Χριστό, όπως βροντοφωνάζει ο Παύλος, και γίναμε μαζί του ένα πνεύμα, προσκολλημένοι στη θεότητα εκείνου με το νοερό της ψυχής, και είμαστε μέλη του αόρατα συμφυτρωμένοι με αυτόν, αυτός που την ένωση αυτή την μίανε με τη συγκατάθεση της πορνείας, άραγε δεν σου φαίνεται ότι έχει καταντήσει να είναι και να καλείται ολοκληρωμένος μοιχός, ή καλύτερα είναι και κάτι περισσότερο και πολύ χειρότερο από μοιχό, επειδή διέλυσε θεία απαθή συνύπαρξη με τον Θεό; Τί πάλι μας διέταξε για τους όρκους; δεν τον απαγόρευσε ως επιορκία και δεν τον είπε με σαφήνεια έργο του πονηρού;

10. Αλλά γιατί τα λέγω αυτά με λεπτομέρειες, ενώ είναι δυνατό να συμπεριλάβω το παν σ’ ένα λόγο; Γιατί λέγει· «αν δεν ξεπεράσει η δικαιοσύνη σας τη δικαιοσύνη των Γραμματέων και Φαρισαίων» (δηλαδή των εκπληρωτών του παλαιού νόμου), «δεν θα εισέλθετε στη βασιλεία των ουρανών» (*Ματθ. 5, 20*). Εμείς όμως, από τους οποίους ζητείται κάτι περισσότερο από εκείνους, με τα έργα μας δεν είμαστε ούτε σαν εκείνους ή λίγο κάτω από εκείνους, αλλά εμείς που έχομε διδαχθεί να εγκρατευόμαστε και από τους συζύγους (γιατί λέγει, «ο καιρός από τώρα και στο εξής είναι περιορισμένος, ώστε και όσοι έχουν γυναίκες, να είναι σαν να μη έχουν γιατί έρχεται και φεύγει το σχήμα του κόσμου αυτού»)· εμείς λοιπόν που ακούσαμε και πιστέψαμε αυτά, όχι μόνο δεν εγκρατευόμαστε από τις δικές μας συζύγους, αλλά και ποθούμε τις ξένες· εμείς που έχομε προσταχθεί να μη ορκιζόμαστε ούτε σε τρίχα (γιατί λέγει, «να μη ορκισθείς ούτε στην κεφαλή σου, γιατί δεν είσαι σε θέση να κατασκευάσεις μια τρίχα λευκή ή μαύρη»)· εμείς λοιπόν δεν φρίττομε που συχνά επικαλούμαστε την ανώτατη κεφαλή του παντός, τον ίδιο τον Θεό και τα άγια του Θεού, αλλά τόσο πολύ, αλλοίμονο!, προχώρησε η φοβερή τόλμη, ώστε και τα ίδια τα απόρρητα σύμβολα του σωτήριου πάθους, το θείο αίμα του Θεού των θεών (*Δευτ. 10, 17*), που μια φορά στους αιώνες χύθηκε για χάρη της ζωής του κόσμου (αλλοίμονο! πώς δεν μας εγκαταλείπεις, ήλιε, όπως και τότε τους θεοκτόνους;), να τα τοποθετούμε επάνω σε χαρτί σαν μελάνι, επιβεβαιώνοντας τους όρκους, τους οποίους ο αληθινός Δεσπότης χαρακτήρισε όλους έργο του πονηρού, και έτσι, αλλοίμονο!, καθιστούμε συνεργό του πονηρού αυτόν που κατέλυσε το κράτος εκείνου.

11. Αλλά ως προς το Θείο τέτοιοι είμαστε, τους συνανθρώπους μας όμως πώς τους

μεταχειριζόμαστε; Όχι σχεδόν σαν αλλόφυλους και πολέμιους; Αλλοίμονο, τι να κάνω! Πώς να εκτραγωδήσω τη δημόσια και κοινή συμφορά; Σχεδόν σε τίποτε άλλο δεν ευδοκιμούμε, παρά στη φθορά ο ένας εναντίον του άλλου και στην κακομεταχείριση των κατωτέρων· σχεδόν όλος ο κόσμος έγινε, αλλοίμονο!, παρανάλωμα της μεταξύ μας μάχης, και **αν για λίγο υποκριθούμε την φαινομενική αναμεταξύ μας ειρήνη, οι δυνάστες αυξάνομε περισσότερο την βία εναντίον των φτωχών, επιβάλλοντας βαρύτερη φορολογία στους χειρωνακτικά εργαζόμενους**. Ποιός στρατιώτης αρκείται τώρα στο μισθό του; Ποιός άρχοντας δεν καμαρώνει για τις αρπαγές; Οι σκυλοτρόφοι και οι χοιροβοσκοί, σαν άγριοι χοίροι και αιμοβόροι σκύλοι, διασπαράσσουν την περιουσία των απροστάτευτων. **Γι' αυτό κραυγάζουν εναντίον όλων σας οι φτωχοί, εναντίον των ηγετών, των έπειτα από αυτούς, των στρατιωτικών, των υπηρετών τους, μη υποφέροντας την ανηλεή και μισάνθρωπη συμπεριφορά των φορολόγων και την συνεχή βία και αδικία από όσους από σας είσθε δυνατώτεροι πάνω στη γη**· ήδη έφθασε και μέχρι τους μοναχούς το ρεύμα της ξεχυνόμενης ορμητικά αδικίας.

12. Έπειτα θαυμάζομε πως μας εγκατέλειψε ο Θεός, πως γίναμε περίγελως των αντιθέτων, πως κατέστη ισχυρότερο από μας κάθε έθνος και κατατρέχει τη χώρα λεηλατώντας την αλύπητα· ενώ πρέπει να θαυμάζομε την υπερβολή της ανοχής του Θεού, πώς δεν έρριξε από τον ουρανό φωτιά εναντίον μας, όπως στην περίπτωση του Κορέ και των γύρω από αυτόν, πώς δεν μας έστειλε στον άδη ζωντανούς, σχίζοντας για μας τη γη και ανοίγοντας χάσμα και βάραθρο, όπως στην περίπτωση του Δαθάν και Αβειρών και όλων των υπαρχόντων τους, πώς δεν μας παρέδωσε αμέσως σε πανωλεθρία, όπως πολλά έθνη πολλές φορές, που είχαν διαπράξει ανεπανόρθωτα πράγματα. Πραγματικά λίγα μαστιγώματα δεχθήκαμε για τις όσες αμαρτίες διαπράξαμε.

13. Αρα λοιπόν, επειδή τιμωρεί με ευσπλαγχνία, οπωσδήποτε αναμένοντας την επιστροφή μας, τώρα λοιπόν και εμείς, νουθετούμενοι μετά το πάθημά μας, ας επιστρέψομε προς αυτόν και απορρίπτοντας τα έργα του σκότους όλοι ας γίνομε του φωτός· ας αγαπήσομε ο ένας τον άλλο και με τα έργα ας δείξομε την απαλλαγμένη από υποκρισία αγάπη μας, ώστε και η αγάπη του Θεού να παραμείνει σε μας δοξαζόμενη έμπρακτα απέναντι σε όλα τα έθνη που μας πολεμούν.**Ας παύσομε να επιθυμεί ο καθένας τα του πλησίον, ώστε έτσι, απέχοντας από κάθε αδικία, να βρούμε βοηθό τη δικαιοσύνη του Θεού**, που θα θέσει κάτω από τα πόδια μας τους ασεβείς και θα κάνει δικά μας τα κτήματα εκείνων. Ας σταματήσομε τους φρικωδέστατους όρκους, με τους οποίους, **ενώ νομίζομε ότι επιβεβαιώνομε τις πράξεις μας, αθετούμε τον θείο όρο, γι' αυτό και συνεχώς αποτυγχάνομε, γιατί διώχνομε την από τον Θεό ασφάλειά μας**. Ας μετατρέψομε τον βίο προς το θεοφιλέστερο και σωφρονέστερο, ώστε ο πατέρας της αγνείας Θεός να μας αγαπά σαν παιδιά του και να μας φέρει επάνω από κάθε λέπρα

και φθορά συμπράττοντας σε όλα με μας και πολεμώντας μαζί μας εκείνους που μας πολεμούν. Ας ρυθμίσομε κάθε έργο και λόγο και διανόημά μας σύμφωνο προς τη θεία αρέσκεια, και αφού έτσι επιστρέψομε ως προς όλα καθαροί, ας πέσομε γονατιστοί και ας κλάψομε μπροστά στον Κύριο τον Θεό μας ζητώντας τη συγχώρηση των αμαρτημάτων μας.

14. Έτσι και αυτός, αφού επιστρέψει, θα μας καθαρίσει από κάθε αμαρτία, και, αφού μας λευκάνει σαν το χιόνι και μας καταστήσει λαμπρότερους από το χρυσάφι, θα μας δοξάσει μαζί με τον εαυτό του στους ατελείωτους αιώνες. Μας έδειξε με πολλούς τρόπους τη φιλανθρωπία του, με την παραβολή του ασώτου, με τη συμπάθεια προς τον ταπεινωθέντα τελώνη, με τη φροντίδα προς το πλανημένο όπως εμείς πρόβατο. Μας έδειξε έμπρακτα το απερίγραπτο της συμπάθειας με τον ληστή που σταυρώθηκε και βασίλευσε μαζί του, με τον Μανασσή που έζησε παρανομώτατα ανάμεσα στους βασιλείς και έπειτα μετανόησε και έγινε δεκτός· με την ευσπλαγχνία που έδειξε στους Νινευίτες **συγχωρώντας πολλών ετών πλήθος αμαρτημάτων για τριήμερη μετάνοια**. Αυτός (πω, πω, τι απερίγραπτο μέγεθος αγαθότητας!), αφού έκλινε τους ουρανούς, κατέβηκε για μας και έκανε τον εαυτό του για μας κήρυκα της μετανοίας, δείχνοντάς μας με έργα και λόγια, πώς να την αποκτήσομε, και **υποσχέθηκε σ' αυτούς που αποφασίζουν να τον ακολουθήσουν με υπακοή όχι μόνο απαλλαγή από παντός είδους κακά, αλλά και την ουράνια και αιώνια βασιλεία του**.

15. Αυτή τη βασιλεία είθε να επιτύχομε όλοι εμείς, αφού πράξομε έργα μετάνοιας, με τη χάρη αυτού του χορηγού της μετάνοιας Χριστού, στον οποίο πρέπει δόξα στους αιώνες των αιώνων. Γένοιτο.

(Πηγή: Ε.Π.Ε., Γρηγορίου Παλαμά Έργα, τόμος 11)